Y Grŵp Trawsbleidiol ar Rwystro Plant rhag cael eu Cam-drin yn Rhywiol
Diogelwch Plant ar-lein – 11 Hydref 2017

Sylwadau agoriadol gan **David Hopkins, Stop it Now! Cymru**
Cyflwynodd David Grŵp Ieuenctid Caerdydd a fydd yn cyfrannu at y digwyddiad, ac eglurodd fod hwn yn gyfarfod ar y cyd gan ddau Grŵp Trawsbleidiol – y Grŵp ar gyfer Atal Cam-drin Plant a'r Grŵp ar gyfer Plant a Phobl Ifanc. Trafodwyd yn fyr pa mor bwysig ydyw i bobl ifanc arwain y broses hon.
Rhoddwyd amlinelliad o'r agenda ar gyfer y prynhawn, a chyflwynwyd y ffilm fer am 'Share Aware'.

Fforwm Ieuenctid Caerdydd
Chloe – mae gan y Cynllun Gweithredu Cenedlaethol ar gyfer Diogelwch Ar-lein rôl bwysig i'w chwarae wrth hysbysu Llywodraeth Cymru a'r dull o ran diogelu plant ar-lein
Rafael – amlinellodd brif feysydd y cynllun gweithredu; hunanwerth a hunanbarch, hyder y corff. Angen mynd i'r afael â normaleiddio delweddau cignoeth ym mywydau pobl ifanc. Eisiau clywed barn pawb ar y ffordd orau o ymdrin â phobl ifanc.

Beth sy'n chwarae ar eich nerfau am y rhyngrwyd? – Ymarfer
(20 munud)

Jayne Bryant Croesawu gwesteion – ailadrodd ymddiheuriadau gan Julie Morgan AC a oedd yn siomedig i golli'r cyfarfod.
- Mae'r byd ar-lein yn cynnig cyfleoedd gwych i bobl ifanc, a dylent allu ei ddefnyddio'n rhydd heb risg o gam-driniaeth.
- Mae llawer o fesurau ar waith yn y byd all-lein i gadw plant yn ddiogel, ond mae angen gwneud mwy i sicrhau'r un peth ar-lein.

Cyflwyno plant o Ysgol Gynradd St Mary the Virgin yn Butetown sy'n canu cân am ddiogelwch ar-lein.

Jayne: dweud 'diolch' i'r ysgolion am ddod.
- Mae gwaith ymchwil yn dangos bod pobl ifanc am i'r Llywodraeth/diwydiant weithredu i wneud y rhyngrwyd yn fwy diogel.
- Plant/pobl ifanc yw'r arbenigwyr ar hyn – mae angen iddynt fod wrth wraidd ein dull gweithredu a'n penderfyniadau.
- Cynllun Gweithredu newydd Diogelwch Ar-lein i Blant a Phobl Ifanc – yn y cyfarfod heddiw, gallwn drafod a mynegi barn er mwyn casglu tystiolaeth anffurfiol i lywio'r Cynllun Gweithredu.
    - Cytunodd Llywodraeth Cymru i glywed adborth gan y Grŵp Trawsbleidiol.
    - Mae ymgynghoriad parhaus â phobl ifanc ar waith i helpu i lywio'r Cynllun Gweithredu – gofyn i bobl ifanc beth y maen nhw am ei newid ynglŷ n â diogelwch ar-lein ac un dymuniad ar gyfer y cynllun gweithredu.

Croesawu pobl ifanc o Fforwm Ieuenctid Caerdydd.

Fforwm Ieuenctid Caerdydd:
Trafodaeth am rannu lluniau a delweddau cignoeth ar-lein, gan ganolbwyntio'n benodol ar snapchat – o safbwynt pobl ifanc. *Trafod y mater hwn o safbwynt oedrannau gwahanol a'r hyn sy'n gyffredin ymhlith pobl ifanc.*

- Gofyn i'r gynulleidfa am eu hymwybyddiaeth o'r defnydd o snapchat.
- Yn aml, nid yw oedolion yn deall yr iaith y mae pobl ifanc yn ei defnyddio am y cyfryngau cymdeithasol, felly sut y gallant ddechrau llunio polisi i bobl ifanc yngl ŷ n â hyn?
- Pwysleisiwyd pa mor gyffredin yw hyn ymhlith pobl ifanc – mae gan bawb snapchat, bydd y rhan fwyaf o bobl yn nabod rhywun sydd wedi anfon/derbyn/gweld delwedd gignoeth ar y llwyfan hwn.
  - Gall dynion ifanc ddefnyddio'r delweddau hyn fel troffiau.
  - Mater o hunanbarch, hunanhyder a hunanwerth.
- Mae'n anodd i oedolion ryngweithio â rhieni/oedolion am hyn.
- Roedd y bobl ifanc yn teimlo nad yr heddlu oedd y llwybr cywir i addysgu pobl ifanc ynghylch y risg o rannu delweddau ar-lein – codi ofn arnynt, gwneud iddynt deimlo eu bod wedi gwneud cam, mae eisoes wedi'i normaleiddio – mae angen iddynt allu cael sgwrs ddiogel, agored ac onest.
  - Mater o hyder unwaith eto, rhoi'r hyder iddynt rannu'r wybodaeth hon.
  - Maent yn teimlo nad oes modd i berson ifanc dan oed ddatgelu ei fod wedi rhannu/derbyn delwedd heb fynd i drafferth.
- Mae angen ffonau ar blant/pobl ifanc – maen nhw'n ffordd o ddiogelu pobl ifanc (diogelu vs risg)
  - Mae ofn ar rieni o weld eu plant yn defnyddio eu ffonau ac maent am wybod beth maen nhw'n ei wneud, ond nid ydynt yn gwybod sut i ofyn.
  - Dywedodd pobl ifanc eu bod yn credu y byddai plant yn fwy agored nag y mae oedolion yn ei ddisgwyl i drafod yn onest, os yw'r sgwrs yn dechrau mewn ffordd agored.
  - Mae angen meithrin ymddiriedaeth rhwng rhieni/plant o ran defnyddio'r ffôn – nid y tu ôl i ddrysau caeedig (lle y gall pobl gamfanteisio'n rhywiol ar blant)
- **Terfynau Oedran:** dadlau nad ydynt yn gweithio. Mae plant yn dweud celwydd, ac yna nid oes cyfrifoldeb ar y wefan os bydd rhywun yn rhoi gwybod am broblem.
  - Er bod terfynau oedran yn cael eu gweithredu gyda'r bwriadau gorau, nid ydynt wir yn atal dim.
- **Cyfyngiadau rhieni** – gall plant eu dileu y rhan fwyaf o'r amser, gan fod pobl ifanc yn deall technoleg yn well fel arfer – er y gallai fod yn ffordd dda o ddechrau sgwrs?
  - Dylai rhieni drafod eu pryderon/ofnau gyda phlant – gwneud iddynt deimlo'n gyfforddus. Mae plant yn llawer mwy agored i drafod eu hymddygiad ar-lein nag y mae pobl yn meddwl.
  - Mae angen i bobl ifanc deimlo bod oedolion yn eu parchu.

Cwestiynau: i Fforwm Ieuenctid Caerdydd o'r gynulleidfa

Sut ydyn ni'n stopio pobl ifanc rhag rhannu delweddau cignoeth?
Mae addysg yn dda, ond mae angen i bobl ifanc ei chymryd o ddifrif. Mae'n bwysig bod pobl ifanc yn ymwybodol o gyfreithiau/canlyniadau, ond mae angen llais gofalgar hefyd.
Cefnogaeth a dealltwriaeth o ran materion fel sylw, hunanwerth a phoblogrwydd.

Pwy y mae pobl ifanc yn siarad â nhw am y materion hyn?
Rhieni (yn dibynnu ar y berthynas) neu bobl ifanc eraill yn bennaf. Mae cefnogaeth gan gyfoedion yn allweddol fel cyfle i bobl ifanc siarad mewn ffordd efallai na allant siarad ag oedolion, gyda jargon y cyfryngau cymdeithasol ac ati. Hefyd, efallai y bydd pobl ifanc yn fwy tebygol o dderbyn cyngor gan gyfoedion. Byddai'n ddefnyddiol cael criw ychydig yn hŷn o bobl ifanc – maent yn deall y diwylliant, yn dal i ddefnyddio'r gwefannau, ac yn deall y materion sy'n wynebu pobl ifanc ond maent hefyd yn aeddfed ac yn gallu edrych yn ôl ar eu profiad eu hunain

Jayne: Diolch i Fforwm Ieuenctid Caerdydd am siarad mor huawdl. Hanfodol clywed barn pobl ifanc.

- Mae angen sicrhau bod plant yr un mor ddiogel ar-lein ac all-lein. Pa newidiadau sydd eu hangen arnom i gyflawni hyn?
    1. Mae gan rieni a phobl ifanc yr hawl i gael gwybodaeth glir a chywir – cyngor, cefnogaeth, addysg ar gadw'n ddiogel
    2. **OND** ni ddylai'r ddyletswydd i gadw'n ddiogel fod ar rieni/plant yn unig – mae angen newid ehangach
    3. Mae'n annerbyniol bod plant yn agored i gynnwys annymunol/anghyfreithlon ar-lein – mae angen gwelliannau sylweddol i atal risgiau, a sicrhau bod ffyrdd o adrodd/blocio, a chefnogaeth emosiynol bob amser ar gael.
    4. Mae angen i lwyfannau ar-lein ystyried a yw eu gweithdrefnau diogelu yn adlewyrchu'r hyn a ddisgwylir all-lein – mae angen iddynt adlewyrchu egwyddorion polisïau diogelu traddodiadol. Mae angen i lywodraethau bwyso am y newidiadau hyn.

Mae angen ymdrech ar y cyd i gyflawni'r newidiadau hyn. Mae angen inni geisio ateb mewn partneriaeth â phlant a phobl ifanc. Mae'r digwyddiad hwn heddiw wedi cymryd y cam cyntaf tuag at hyn.

Diolch i bawb am ddod. Rhan ffurfiol y sesiwn yn dod i ben.

Cwestiynau pellach: rhwng Fforwm Ieuenctid Caerdydd a'r gynulleidfa

Diogelwch ar-lein mewn ysgolion – pam nad yw wedi gweithio?
Bai'r dull o gyflwyno yn aml – nid y gwasanaeth foreol yw'r lle gorau i drafod hyn. Yn aml, mae adnoddau a sesiynau wedi'u hanelu at blant iau, ond mae profiadau pobl ifanc yn eu harddegau yn wahanol iawn. Mae angen trafod diogelwch ar-lein mewn ffordd y gellir uniaethu â hi. Grwpiau oedran sy'n peri pryder:

14-18 – llinellau aneglur, awydd i fod yn fwy aeddfed ond dal yn bobl ifanc dan oed
11-15 – ddim yn gwybod y gall eu hymddygiad fod yn anghywir/llai ymwybodol o'r peryglon. Hefyd, ddim yn ystyried y canlyniadau ymlaen llaw – gweithredu nawr a gwneud eu hunain yn agored i niwed. Ceisio gweithredu fel oedolion, teimlo bod ganddynt yr hawl i ymddwyn yn y ffordd honno.
Mae angen i'r drafodaeth fod yn uniongyrchol, ond yn barchus hefyd heb fychanu pobl ifanc

Beth fyddech chi'n ei ddweud wrth blentyn 11 oed, ei rieni, a'i athrawon am ddiogelwch ar-lein?
Bod cyswllt rhwng eich persona ar-lein a'ch persona all-lein – bydd cyflogwyr yn y dyfodol yn edrych ar eich proffiliau ar-lein. Mae angen cofio nad yw'r rhyngrwyd yn breifat. Dywedwch wrth bobl ifanc hefyd i fwynhau bod yn ifanc ac i beidio â brysio i fod yn aeddfed.

O ble y mae pobl ifanc yn cael gwybodaeth am y rhyngrwyd?
Profiad yn bennaf, clywed am brofiadau pobl eraill a gweld profiadau pobl eraill. Mae'r byd ar-lein yn ganolog i ddiwylliant ieuenctid nawr, ac mae'r genhedlaeth hon wedi tyfu i fyny ar-lein. Hefyd, mae oedolion yn meddwl bod bywydau ar-lein yn gyfrinachol ond nid yw'n gyfrinachol rhwng pobl ifanc, dim ond rhwng pobl ifanc ac oedolion y mae'n gyfrinach. Yn aml, nid yw oedolion yn deall iaith ar-lein.

Sut all yr Heddlu chwarae rhan yn hyn?
Rhoi'r dewis i bobl ifanc wrth fynegi pryderon am ddiogelwch ar-lein yn ddienw. Gall gwisg ffurfiol yr heddlu godi ofn – byddai'n dda gallu trafod â'r heddlu mewn ffordd agos atoch. Hefyd, ffurfioldeb amgylchedd ysgol a gwisg ysgol a'r ddynameg o ran pŵer.
Mae ofn ar bobl ifanc gyhuddo/rhoi'r bai ar bobl

David Hopkins: diolch i'r Fforwm Ieuenctid a'r gynulleidfa. Y sesiwn gwestiynau yn dod i ben.

Mae'r drafodaeth yn parhau ymhlith y gwesteion a chesglir gwybodaeth am brif flaenoriaethau'r Cynllun Gweithredu ar ddiogelwch ar-lein yng Nghymru. Mae'r ysgrifenyddiaeth yn casglu gwybodaeth i'w chyflwyno i Lywodraeth Cymru nes bod y digwyddiad yn dod i ben.